

Underskott i Läkarförbundets ekonomi

Krav på höjda medlemsavgifter

Läkarförbundets driftskostnader är idag betydligt högre än de löpande intäkterna, och därför krävs det nu både besparingar centralt och en höjning av medlemsavgiften.

– Vi ska inte minska nyttan för den enskilde medlemmen av att ingå i förbundet, och därför är det nödvändigt att bland annat höja medlemsavgiften, säger Läkarförbundets VD Lars Andåker.

II Sveriges läkarförbund är ett ekonomiskt starkt fackförbund. Aktieportföljen, tillsammans med de fastigheter förbundet äger, motsvarar ett sammanlagt värde på drygt 500 miljoner kronor netto. Men detta kapital ska inte gå till den löpande verksamheten, utan finnas som en reserv vid arbetsmarknadskonflikter, för särskilda strategiska satsningar och liknande.

Det ser inte lika ljus ut på intäkts- respektive utgiftssidan när det gäller förbundets resultat för den löpande driften, det som ska finansiera själva kärnverksamheten. För år 2002 hamnar slutsumman på minus cirka 14 000 000 kronor. För år 2003 finns det risk att resultatet inte förbättras nämnvärt. Målsättningen

är att denna siffra ska hamna på 0 (noll).

Det finns flera orsaker till underskottet. En viktig orsak är att den enda förutsägbara intäkten av stor betydelse för slutresultatet, det vill säga medlemmarnas avgifter till förbundet, endast täcker knappt 50 procent av kärnverksamhetens kostnader.

Resterande intäkter består bland annat av hyresintäkter från förbundets fastigheter, pengar som tas från pensionsstiftelsen och Läkartidningens ekonomiska bidrag till förbundet, vilket minskar kraftigt för år 2002 jämfört med åren 2000 och 2001.

Annorlunda finansiering

Inte minst Läkartidningens ekonomi är utsatt för mer generella trender i samhället, så som förändrade annons- och prenumerationsvanor. Därför anser man nu från Läkarförbundet att den andel som består av fasta och långsiktigt förutsägbara intäkter till kärnverksamheten – summan av medlemsavgifterna – måste öka.

– Läkarförbundet har finansierats på ett annorlunda sätt än de flesta andra förbund, och det måste vi ändra på. Dessutom har vi nog haft en mer givmild inställning till olika typer av kostnader,

»Det handlar om att arbeta i en kultur på förbundet som bygger på sparsamhet«, säger Läkarförbundets VD Lars Andåker, som inte tror att medlemmarna sviker om avgiften höjs.

vilket vi tidigare har haft råd att ha, säger Lars Andåker.

– Nu handlar det därför både om att ändra proportionerna mellan olika intäktskällor och att spara. Inom ett till två år måste vi åter få balans i driften.

Besparingarna är redan i full gång. Nyligen beslutade Centralstyrelsen om ändrade traktamentsregler, så att man från första januari 2003 kan övergå till

Foto: LEIF HALLBERG

Så skiljer sig medlemsavgifterna åt hos

II Läkartidningen har jämfört några fackförbunds medlemsavgifter och ställt några frågor om ekonomin. Om medlemsavgifterna baseras på inkomst har vi utgått från en månadslön på 41 000 kronor (medellönen för läkare). Om avgifterna varierar på annat vis har vi tagit ordinarie avgift, ett genomsnitt eller ett vanligt exempel.

Medlemsavgifterna är inte automatiskt högst i förbunden för de högst avlönade. Civilingenjörer som har nästan lika hög medellön som läkarna har den lägsta avgiften. Det är bara i Läkarförbundet som förbundets tidning inte ingår i medlemsavgiften.

Sveriges Psykologförbund

- Antal medlemmar: 7 800.

- Medellön: 25 000 kr/mån.
- Medlemsavgift: 330 + 86 kr i a-kassa = 416 kr/mån.
- Tidning: Psykologtidningen 21 nr /år ingår. Tidningen finansierar sig själv och ger »möjligen visst överskott«.
- Förbundets intäkter: Två tredjedelar är medlemsavgifter.

Civilingenjörsförbundet

- Antal medlemmar: 90 000.
- Medellön: 37 000 kr/mån.
- Medlemsavgift: 177 + 86 kr i a-kassa = 263 kr/mån.
- Tidningar: Civilingenjören och Ny teknik ingår. De kostar 2002 förbundet 16 miljoner kronor netto.
- Förbundets intäkter: Utgörs till 95 procent av medlemsavgifter.

Sveriges Tandläkarförbund

Sveriges Tandläkarförbund

- Antal medlemmar: 9 500.
- Medellön: 29 800 kr/mån.
- Medlemsavgift: 292 + 86 kr i a-kassa = 378 kr/mån.
- Tidningar: Tandläkartidningen och Swedish Dental Journal ingår.
- Förbundets intäkter: Uppgifter lämnas inte ut.

Vårdförbundet

- Antal medlemmar: 112 000.

de statliga traktamentsreglerna för för-
troendevalda. Det ger en årlig besparing
på cirka 700 000 kronor. Motsvarande
förändring ska förhandlas för kanslian-
ställd personal.

Förbundet ser också över vilka intres-
seorganisationer det betalar medlemsav-
gifter till, och man har redan av sagt sig
medlemskap till vissa som förbundet an-
ser vara mindre viktiga.

Flera avdelningar inom förbundet har
beslutat om egna sparåtgärder. Förhand-
lingsavdelningen har för år 2003 dragit
ner budgeten med drygt 800 000 kronor,
vilket bland annat till viss del påverkar
satsningen Framtidens läkare, samt oli-
ka kurser som avdelningen ansvarar för.
Utredningsavdelningen har i större ut-
sträckning börjat arbeta med telefonkon-
ferenser och e-postdiskussioner, och
minskat antalet delegationsmöten. To-
talt beräknar utredningsavdelningen un-
derskrida budgeten för år 2002 med 10
procent. Även kansliets övriga avdel-
ningar är inne i olika sparprogram.

Inte återbesätta vakanser

Dessutom kan det finnas anledning att se
över möjligheten att inte återbesätta va-
kanta tjänster på kansliet, menar Lars
Andåker.

Besparingsåtgärder på sikt som nu
diskuteras är bland annat möjligheten att
minska antalet fullmäktige, till en gång
vartannat år. Denna åtgärd, i kombina-
tion med att antalet representantskaps-
möten samtidigt minskas till fyra de år
fullmäktige inte infaller och tre vid full-

mäktigeår – samt att antalet delegater
vid representantskapsmötena begränsas
något – skulle ge en besparing på om-
kring 600 000 kronor per år. En annan
utgiftspost som ses över är de olika inter-
naten. Ett mer kostnadsmedvetet val av
ort, hotell etc ger en viss besparing.

– Vi har just nu en arbetsgrupp inom
styrelsen som ska ta fram förslag som in-
nebär en ökad kostnadsmedvetenhet.

– Det handlar om att arbeta i en kul-
tur på förbundet som bygger på sparsam-
het, säger Lars Andåker.

Högre avgift i Norge och Danmark

På intäktssidan är medlemsavgiften den
centrala. Nästa år är avgiften till Läkar-
förbundet 1 550 kronor per år (exklusiv
avgift till lokalförening och yrkesföre-
ning). Jämfört med övriga Norden är
den låg, exempelvis i Norge är avgiften
omräknad till svenska kronor 5 800 kro-
nor och i Danmark mellan 9 200–13 750
kronor. Då ingår dock den norska res-
pektive danska läkartidningen. Även i
förhållande till andra svenska fackför-
bund är läkarnas medlemsavgift låg (se
nedan). Avgiften till läkarförbundet
kommer därför att höjas. Frågan är bara
hur mycket och hur snabbt.

– Jag anser att medlemsavgifterna åt-
minstone borde svara för en betydligt
större andel av intäkterna till förbundets
kärnverksamhet. En rimlig höjning bör
vara på mellan 500–700 kronor per år.
En mindre del av höjningen kan då läg-
gas på från och med halvårsskiftet under
2003, och höjningen i dess helhet från

och med år 2004, säger Lars Andåker.

Lars Andåker inser att det finns en
risk med höjningen, på så sätt att vissa
läkare då kanske väljer att lämna förbun-
det.

– Men får man klart för sig att vi fak-
tiskt anstränger oss för att även spara,
samt att den nuvarande avgiften är för-
hållandevis låg, så tror jag inte att den
risken är så stor, säger Lars Andåker.

För en höjning av medlemsavgiften
krävs ett beslut i fullmäktige, vilket tidi-
gast kan tas våren 2003.

Dessutom har Läkarförbundet beslu-
tat att lyfta ut den del av medlemsavgif-
ten som går till arbetslöshetskassan. Den
delen höjs nästkommande år från nuva-
rande drygt 800 kronor per medlem och
år, till 1 032 kronor. Men för att få till
stånd en sådan förändring måste stadgar-
na ändras hos Akademikernas erkända
arbetslöshetskassa (AEA).

– Om läkaren själv betalar separat till
a-kassan får han eller hon en tydligare
bild av vad pengarna går till, säger Lars
Andåker.

Efter propåer från förbundets vd och
ekonomichef har Centralstyrelsen nu
också beslutat att ändra policyn för för-
valtning av aktieportföljen, som per sis-
ta augusti i år hade ett marknadsvärde på
250 miljoner kronor. Ändringen består i
att minska risktagandet genom att sprida
aktieinnehavet mer, både nationellt och
internationellt.

Peter Örn

peter.orn@lakarforbundet.se

sju stora fackförbund i Sverige

- Medellön: 20 600 kr/mån.
- Medlemsavgift: 255 + 74 kr i a-kassa = 329 kr/mån (2003).
- Tidning: Vårdfacket ingår. Målet är att tidningen till hälften ska finansieras genom annonser. I praktiken varierar platsannonserna med efterfrågan på sjukvårdspersonal.
- Förbundets intäkter: Drygt 80 procent är medlemsavgifter.

Svenska Journalistförbundet

- Antal medlemmar: 19 000.
- Medellön: 24 800 (dagspress 2001).
- Medlemsavgift: 290 + 92 kr i a-kassa = 382 kr/mån.
- Tidning: Journalisten ingår. Tidning-
en kostar förbundet omkring 2,5 mil-

- joner kronor årligen netto.
- Förbundets intäkter: Två tredjedelar
är medlemsavgifter.

Svenska Metallarbetareförbundet

- Antal medlemmar: 392 000.
- Medellön: 17 900 kr/mån.
- Medlemsavgift inkl a-kassa: 1,85 pro-
cent av lönen. Med en månadslön på
17 900 kronor blir det 331 kr/mån och
med en månadslön på 41 000 kronor
blir det 758 kr/mån.
- Tidning: Dagens arbete ingår. Den
kostar förbundet över 28 miljoner kro-
nor om året netto.
- Förbundets intäkter: Utgörs av med-

lemsavgifter. Lite kapital har fått skju-
tas till.

Sveriges Läkarförbund

- Antal medlemmar: 36 500.
- Medellön: 41 000 kr/mån.
- Medlemsavgift: 208 + 86 i a-kassa = 294 kr/mån (exempel: sjukhusläkare
i Göteborg, avgift till förbundet, lokal-
förening och yrkesförening).
- Tidning: Läkartidningen är prenume-
rerad. Medlem betalar motsvarande
63 kr/mån. Tidningen ger ett över-
skott.
- Förbundets intäkter: 45 procent är
medlemsavgifter.